

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 1889/2005,**26. oktoober 2005,****ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollimise kohta**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 95 ja 135,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

pärast konsulteerimist Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Üheks ühenduse ülesandeks on edendada ühenduse kõigis osades majandustegevuse harmoonilist, tasakaalustatud ning säästvat arengut ühisturu ning majandus- ja rahaliidu rajamise teel. Antud eesmärgil kujutab siseturg endast sisepiirideta ala, kus on tagatud kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine.
- (2) Ebaseaduslikust tegevusest saadud tulude kasutuselevõtmine rahandussüsteemis ja nende rahapesujärgne investeeringute kahjustab usaldusväärsust ja säästvat majandusarengut. Sellest tulenevalt kehtestas nõukogu 10. juuni 1991. aasta direktiiviga 91/308/EMÜ (rahandussüsteemi rahapesu eesmärgil kasutamise vältimise kohta) ⁽³⁾ ühenduse mehhanismi rahapesu vältimiseks krediidi- ja finantseerimisasutuste kaudu teostatavate tehingute ning teatavat liiki kutsealade jälgimise teel. Kuna on olemas oht, et selle mehhanismi kohaldamine toob kaasa ebaseaduslikul eesmärgil toimuva sularaha liikumise kasvu, tuleks direktiivi 91/308/EMÜ täiendada ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollsüsteemiga.
- (3) Praegu kohaldavad selliseid kontrollsüsteeme vaid vähesed liikmesriigid, toimides vastavalt siseriiklikele õigusaktidele. Erinevused õigusaktides kahjustavad siseturu nõuetekohast toimimist. Seetõttu tuleks põhielemendid ühenduse tasandil ühtlustada, et tagada ühenduse piire ületavate sularaha liikumiste kontrollimise samaväärne tase. Selline ühtlustamine ei tohiks siiski mõjutada liikmesriikide õigust kohaldada asutamislepingu kehtivate sätete kohaselt ühendusesiseste sularaha liikumiste suhtes siseriiklikke kontrollimisi.

- (4) Arvesse tuleks võtta ka teiste rahvusvaheliste foorumite täiendavaid meetmeid, eelkõige 1989. aasta Pariisi majandustippkohtumisel (G-7) asutatud rahapesuvastase töökonna (FATF) meetmeid. Rahapesuvastase töökonna 22. oktoobri 2004. aasta IX erisoovituse kutsus valitsusi üles võtma meetmeid sularaha liikumise tuvastamiseks, sealhulgas deklareerimissüsteemi või muu avalikustamiskohustuse kehtestamiseks.

- (5) Sellest tulenevalt tuleks ühendusse siseneval või ühendusest lahkuval füüsilisel isikul kaasasoleva sularaha suhtes kohaldada kohustusliku deklareerimise põhimõtet. Nimetatud põhimõtte võimaldaks tolliasutustel koguda teavet selliste sularaha liikumiste kohta ja vajaduse korral seda teavet teistele ametiasutustele edastada. Tolliasutused on esindatud ühenduse piiridel, kus teostatav kontroll on tõhusaim, ja mõned tolliasutused on juba saanud antud valdkonnas praktilisi kogemusi. Kasutada tuleks nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrust (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks. ⁽⁴⁾ Nimetatud vastastikune abistamine peaks tagama nii sularaha kontrollimise õige kohaldamise kui ka sellise teabe edastamise, mis võib aidata kaasa direktiivi 91/308/EMÜ eesmärkide saavutamisele.

- (6) Pidades silmas selle ennetavat eesmärki ja tõkestavat olemust, peaks deklareerimiskohustust täitma ühendusse sisenemisel või ühendusest lahkumisel. Et ametiasutuste meetmed keskenduksid märkimisväärsetele sularaha liikumistele, tuleks nimetatud kohustust siiski kohaldada vaid 10 000 EUR või seda summat ületavate sularahaliikumiste suhtes. Samuti tuleks täpsustada, et deklareerimiskohustust kohaldatakse sularaha kaasas kandva füüsilise isiku suhtes olenemata sellest, kas nimetatud isik on sularaha omanik.

- (7) Kasutada tuleks edastatava teabe ühisstandardit. See võimaldab pädevatel asutustel teavet lihtsamalt vahetada.

⁽¹⁾ EÜT C 227 E, 24.9.2002, lk 574.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 15. mai 2003. aasta arvamus (ELT C 67 E, 17.3.2004, lk 259), nõukogu 17. veebruari 2005. aasta ühine seisukoht (ELT C 144 E, 14.6.2005, lk 1), Euroopa Parlamendi 8. juuni 2005. aasta seisukoht ja nõukogu 12. juuli 2005. aasta otsus.⁽³⁾ EÜT L 166, 28.6.1991, lk 77. Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/97/EÜ (EÜT L 344, 28.12.2001, lk 76).⁽⁴⁾ EÜT L 82, 22.3.1997, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 807/2003 (ELT L 122, 16.5.2003, lk 36).

(8) Käesoleva määruse ühetaolise tõlgendamise tagamiseks on soovitatav kehtestada mõistete määratlused.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

(9) Pädevate asutuste poolt käesoleva määruse alusel kogutud teave tuleks edastada direktiivi 91/308/EMÜ artikli 6 lõikes 1 osutatud asutustele.

Artikkel 1

Eesmärk

(10) Käesoleva määruse kohaldamisel kohaldatakse isikuandmete töötlemise suhtes liikmesriikide pädevates asutustes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta.⁽²⁾

1. Käesolev määrus täiendab direktiivi 91/308/EMÜ sätteid finantseerimis- ja krediitiasutuste kaudu ja teatavat liiki kutsealade poolt teostatavate tehingute osas, sätestades ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha üle pädevate asutuste poolt teostatava kontrolli ühtlustatud eeskirjad.

2. Käesolev määrus ei piira ühendusesiseste sularaha liikumiste siseriiklikke kontrollimeetmeid, kui nimetatud meetmed on võetud asutamislepingu artiklis 58 sätestatud korras.

(11) Kui esineb andmeid, et sularaha on seotud ebaseadusliku tegevusega, mis on seostatav sularaha liikumisega nagu on osutatud direktiivis 91/308/EMÜ, võib pädevate asutuste poolt käesoleva määruse alusel kogutud teavet edastada teiste liikmesriikide pädevate asutustele ja/või komisjonile. Samamoodi tuleks sätestada teatud teabe edastamise kohustus kõigi selliste sularaha liikumiste puhul, mille kohta esineb andmeid, et sellega hõlmatud summad on käesolevas määruses sätestatud künnisest väiksemad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(12) Pädevatel asutustel peaksid olema vajalikud volitused sularaha liikumiste tõhusaks kontrollimiseks.

1) *pädevad asutused* – liikmesriikide tolliasutused või mis tahes muud liikmesriikide poolt käesoleva määruse kohaldamiseks volitatud asutused;

2) *sularaha* –

a) vabalt kaubeldavad esitaja maksevahendid, sealhulgas esitaja maksevahendina toimivad rahalised instrumendid nagu reisisekid; vabalt kaubeldavad maksevahendid (sealhulgas tšekid, võlakirjad ja rahakaardid), mis on kas piiranguteta kinnitatud ja makse saajat määratlemata vormistatud esitajadokumendid või mingis teises vormis dokumendid, mis tagavad omandiõiguse ülemineku üleandmisel, ning mittetäielikud maksevahendid (sealhulgas tšekid, võlakirjad ja rahakaardid), mis on allkirjastatud, kuid makse saaja nimi on märkimata;

b) *vääring* (pangatähed ja mündid, mis on maksevahenditena ringluses).

(13) Pädevate asutuste volitused peaksid olema täiendatud liikmesriikide kohustusega kehtestada karistusi. Karistusi tuleks siiski kohaldada vaid käesoleva määruse kohase deklaratsiooni tegemata jätmisel.

(14) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei ole võimalik liikmesriikide tasandil tõhusalt saavutada ning see on siseturul asetleidva rahapesu riikidevahelise ulatuse tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Artikkel 3

Deklareerimiskohustus

(15) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikes 2 sätestatud ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, iseäranis selle artiklis 8 kajastatud põhimõtteid,

1. Iga ühendusse sisenev või ühendusest lahkuv füüsiline isik, kellel on kaasas sularaha 10 000 EUR väärtuses või rohkem, peab selle summa vastavalt käesolevale määrusele deklareerima selle liikmesriigi pädevatele asutustele, mille kaudu ta ühendusse siseneb või sealt lahkub. Deklareerimiskohustus ei ole täidetud, kui esitatud teave on ebaõige või mittetäielik.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31. Direktiivi on muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

2. Lõikes 1 osutatud deklaratsioon peab sisaldama järgmisi andmeid:

- a) deklarant, tema täielik nimi, sünniaeg ja -koht ning kodakondsus;
- b) sularaha omanik;
- c) sularaha kavandatud saaja;
- d) sularaha summa ja vorm;
- e) sularaha päritolu ja kasutamise eesmärk;
- f) veoteekond;
- g) transpordivahendid.

3. Lõikes 1 osutatud liikmesriik määrab, kas teave esitatakse kirjalikult, suuliselt või elektrooniliselt. Deklarandi nõudel on tal siiski õigus esitada teave kirjalikult. Juhul, kui on esitatud kirjalik deklaratsioon, väljastatakse deklarandile tema nõudel selle kinnitatud koopia.

Artikkel 4

Pädevate asutuste volitused

1. Et kontrollida artiklis 3 sätestatud deklareerimiskohustuse järgimist, on pädevate asutuste ametnikel õigus kontrollida füüsilisi isikuid, nende pagasit ja transpordivahendeid kooskõlas siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustega.

2. Artiklis 3 sätestatud deklareerimiskohustuse täitmata jätmisel võib sularaha kinni pidada haldusotsuse alusel kooskõlas siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustega.

Artikkel 5

Teabe registreerimine ja käsitlemine

1. Artikli 3 ja/või artikli 4 kohaselt saadud teabe registreerivad ja seda käsitlevad artikli 3 lõikes 1 osutatud liikmesriigi pädevad asutused ning see tehakse kättesaadavaks direktiivi 91/308/EMÜ artikli 6 lõikes 1 osutatud liikmesriigi asutustele.

2. Juhul, kui artiklis 4 ettenähtud kontrollimise tulemusena selgub, et ühendusse siseneval või ühendusest lahkuval füüsilisel isikul on kaasas sularaha summas, mis on artiklis 3 sätestatud künnisest väiksem, ja kui esineb andmeid, et sularaha on seotud ebaseadusliku tegevusega, mis on seostatav sularaha liikumisega nagu on osutatud direktiivis 91/308/EMÜ, võivad artikli 3 lõikes 1 osutatud liikmesriigi pädevad asutused registreerida ja käsitleda ka seda teavet, asjaomase isiku täielikku nime,

sünniaega ja -kohta, kodakondsust ning kasutatava transpordivahendi andmeid ja teha need kättesaadavaks direktiivi 91/308/EMÜ artikli 6 lõikes 1 osutatud liikmesriigi asutustele.

Artikkel 6

Teabevahetus

1. Juhul, kui esineb andmeid, et sularaha on seotud ebaseadusliku tegevusega, mis on seostatav sularaha liikumisega nagu on osutatud direktiivis 91/308/EMÜ, võib artiklis 3 sätestatud deklaratsioonis sisaldunud teavet või artiklis 4 sätestatud kontrollimiste tulemusena omandatud teavet edastada teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.

Määrust (EÜ) nr 515/97 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

2. Juhul, kui esineb andmeid, et sularaha liikumisega hõlmatud summad on seotud pettuse teel saadud tulu või mis tahes muu ebaseadusliku tegevusega, mis kahjustavad ühenduse finantshuve, edastatakse teave ka komisjonile.

Artikkel 7

Teabevahetus kolmandate riikidega

Liikmesriigid või komisjon võivad edastada käesoleva määruse kohaselt omandatud teavet vastastikuse haldusabi raames kolmandale riigile artikli 3 ja/või artikli 4 kohaselt teabe omandanud pädevate asutuste nõusolekul ning järgides asjaomaseid siseriiklikke ja ühenduse isikuandmete kolmandatesse riikidesse edastamist käsitlevaid sätteid. Liikmesriigid teavitavad komisjoni nimetatud teabevahetusest, kui tegemist on käesoleva määruse rakendamise seisukohalt eriti olulise teabega.

Artikkel 8

Ametisaladuse hoidmise kohustus

Kogu konfidentsiaalse sisuga või konfidentsiaalselt antud teabe kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus. Pädevad asutused ei avalda teavet ilma seda andnud isiku või ameti otsese loata. Teabe edastamine on siiski lubatud, kui pädevad asutused on kohustatud seda tegema vastavalt kehtivatele õigusaktidele, eriti seoses kohtumenetlustega. Teabe avaldamine või edastamine toimub täielikult arvestades kehtivaid andmekaitsealaseid sätteid, eriti direktiivi 95/46/EÜ ja määrust (EÜ) nr 45/2001.

*Artikkel 9***Karistused**

1. Iga liikmesriik kehtestab karistused, mida kohaldatakse artiklis 3 sätestatud deklareerimiskohustuse täitmata jätmisel. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni hiljemalt 15. juuniks 2007 karistustest, mida kohaldatakse artiklis 3 sätestatud deklareerimiskohustuse täitmata jätmisel.

*Artikkel 10***Hindamine**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta neli aastat pärast selle jõustumist.

*Artikkel 11***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümndal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 15. juunist 2007.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 26. oktoober 2005

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BORRELL FONTELLES

Nõukogu nimel
eesistuja
D. ALEXANDER